

עד כמה פרק רביעי בכורות

ל.

עין משפט נר מצוה

א [טושיע יו"ד סי' קט
ל"ה ב מ"י פ"ח מה'ל'
שמעיה ויובל הלכה
טו:
ג [מ"י פ"י מה'ל' משכב
ומושכ הל' יאן]:
ל"ד ד מ"י פ"ח מה'ל' שמעיה
הלכה טז:
ל"ה ה מ"י שם הל' ז פ"יב
מה'ל' מעשר הלכה ז
וכרש"ג דלמנן על אחרים:
ל"ח ו מ"י פ"ח מה'ל' שמעיה
ויובל הל' טו פ"ב
ז [טושיע יו"ד סי' קט פטקף
ז [טושיע שם סעי' ה]:

רבינו גרשום

דשמן חריב בחורמה: דהוי
מזבין תרבא במדכנתא. (א)
והיה אחד שהוא טהור
של הדורא דכנתא דכנתא
טהור כמו דכי ואמר לן
רבי דאמר משמיה דרבי
יצחק האורליני ז"ל דהוא
אמר דאקשטא ואיתרא
דקאמר בשחיטת חולין
בחלב של קיבה הוה אבל
הדורא דכנתא כליה טהור:
כמאן כר' יהודה. דקניס
הכל: אי הכי אפילו מים
ומלח נמי. ליקניסיה מ"ט
לא קניסה אלא אמגוזי:
לעולם כרבי שמעון. דאמר
כל שיש בו זיקה והאי
נמי אמגוזי זיקה דאיסורא
ניחור: גר. מימשכי:
החשוד על השביעית.
למכור דאסור למכור
שביעית: כיון דמיתא ליה
לכאורה ולית ליה פדיון
כדאמרי האחרון נתפס
לשביעית ופדיון עצמו אסור:
כיון דחשוד דאדוריתא.
היינו שביעית ומעשר
כ"ש אדרבנן: דטהרות
ואוכלי חולין בטהרה אינו
אלא מדרבנן: הא. חשוד
על הטהרות חשוד נמי
אשביעית וקשיא למתני'
דהני יוש שהוא חשוד על
טהרות ואינו חשוד אלא
על זה ועל זה: כשראינוהו
על הטהרות דשביעית
ומעשר בתוך ביתו: ר' ינאי
אמר. לעולם דאמר מתני'
ומ"ט דברייא דדייקא הא
חשוד חשוד: כגון דהוה
אכול ועכשיו חזר להיות
חשוד אחרא אמרין נמי
חשוד אכול: זו דברי ר"ע
סתמא הא סתמא דמתני'
דהני חשוד על השביעית
אינו חשוד על המעשרות
ר"ע היא: ובאתריה דר'
יהודה שביעית חמירא.
ומדחשוד על החמור

תרבא דאטמא במד דכנתא. כן גרים רצינו מס פירוש מר
בחילוף של כנתא כמו צמל דשחוטא דצפרק גיד הנשה
(חולין נד.) וכמו צמר י"ל דפרחולא דצבא קמא (דף קיג.):
מעשרות י"ל דבעי חומה חמיר ליה. מכאן מדקדק רצינו מס
צ"מ י"ל שהיכר מעשר אלא שביעית
דמייני צנות מעשר שני לשם חולין
כגון הכי אלו צחוקא למעשר ולשביעית
צפרק הנזקין (גיטין סא.) וכן אינו חושש
י"ל לא לתכלין שבה לא משום שביעית
ולא משום מעשר צפ"ק דחולין (דף ו.)
ולשון מעשר נמי מוכיח כן להיכא
דליידי בחששא דלוינו ממון נקט טבל
או דמאי: הא חשוד חשוד. דמשמע
ליה לגופה לא אלתערך דפשיטא
דכי נאמן על הטהרות דנאמן על
השביעית כיון דהוה נהג פרושים
שאוכל חולין צטהרה:

מתני' כשראינוהו נוהג בצנעא
בתוך ביתו. שמהר מן
השביעית משמע דעם הארץ י"ל סתמא
חשוד אשביעית כמו אטהרות ותימה
דבסוף הניזקין (גיטין סא.) קאמר מאי
שא רישא ומאי ששא סופא דמיקל
באשט עם הארץ ומחמיר על החשודה
על השביעית וקאמר רבא הכא צמאי
עסקינן צעם הארץ דרבי מאיר
וטומאה וטהרה דרבנן ומתקמי גבי
טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי
שביעית קמי החשודה משמע דסתם
עמי הארץ חשודי אטהרות ולא חשודי
אשביעית ומיחו מהא דשני לגור
ולתמוך גבי עם הארץ דחשודי אטומאה
וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית
אין לדקדק כלום דלמנא צמאי שני
שצו איירי ההוא ולא בשביעית או
דח"ל איירי צפירות ידועים שם
מתוקנים לרצא דלית ליה שניויה
דלצי ריב עמי הארץ מעשרין ועוד
קשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש
צפ"צ דכחצות (דף נד.) גבי שלי חדש
ושל חצרי י"ל דסתם עם הארץ אע"ג
דחשודי אדמאי לא חשודי אשביעית
וסותר פירוש רצינו שמואל דמפרש
חדש וישן דנקט משום שביעית וכי
משי הסם רוב עמי הארץ מעשרין
רוצה לומר דהוא הדין בשביעית וכמה
קושיות י"ל דמקשה רצינו מס על פי'
רצינו שמואל כמו שפירש דכחצות
ומפרש י"ל חדש וישן להשגיח המקמ
צעלמא קאמר ולא לענין איסור והיתר

והשתא לר' אילנא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ צ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינוהו נוהג צניעה בתוך ביתו ועוד קשיא מהא דתנן במס' דמאי (פ"ג מ"ד)
ומיימין לה נמי דהניזקין (גיטין סא.) המולין חטין לטווח כותי או לטווח ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י"ל משום כותי נקט שביעית אי נמי צודאי חשוד איירי וכן ההיא דהלוקח לולב מחצירו בשביעית דקאמר עלה צ'פ'
לולב הגזול (סוכה נט.) דאין מוסרין דמי פירות שביעית לשם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא דחולין (דף ו.) הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאור ולתכלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיידי צודאי חשוד וא"ת
היכי מוכח מינה בחולין דגזרו על מעשרות דמאי דלמנא חשוד גרע מתקם עם הארץ לגבי מעשר ראשון דמנוחם צבילה הנזקין (גיטין סא.) לאצוי
וי"ל דלרצא פריך דלא חמיר ליה: י"ל **באתריה** דרבי יהודה חמירא דהו שביעית. ולכן חשוד אטמא ותימה דהא צפ"ק דשבת
(דף י:) אמרין דתתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוא הדין י"ל מעשר שני ובשאלותיו דרב אחאי הוא צבדיה על
כרס רבני שמחללין אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבני דין אחד להם צ"מ דקדש קדש אמרין להו מהדדי כדאיתא צפרק שני
דקדושין (דף נד.) ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף נט.) דשרי צומן הזה גבי ההוא גצרה דאחרימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סא.) ההיא דכ"ל מערימין על מעשר שני צמנא צומן הזה דרבנן היה יכול להקשות צומן הזה
מאי הטרמה לר"ך לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה אלא ממלק ליה צפירכא אחרימי ואמה העצירה צומן
הזה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רבני שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מזומנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פרוטה ואינו רוצה ליתן פרוטה כנגדו:

וחכמים

תרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **צמר** י"ל דכנא. צחוקא
חלב טהור הנקרא כנא וצנע"ל אנטרי"ל כמו הדרא דכנא
דאמרינן צחוקא חולין (דף מח.): **לעולם כרבי שמעון.** דלא קניס
אלא צמירי דדמי לאיסורא וצא"סורא גופיה צמירי דעציר י"ל איסורא
דהיינו אטמוז: **גרו צמאמוז.** גרורים
ומשוכים אחר אטמוז: **ומשכש** צנני
צננים. מטעה אותם צמאמוז וצוכרין
לצני הטבחים ומציאין לו החלב
שגובצין אותו מאציהן והוא מוכר
צמר דכנא: **מתני'** אינו חשוד
על המעשרות. ולוחקין ממנו תבואה
צמאר שני שצוה ואין צריכים לעשר
ודאי אלא דמאי. וטעמא דכלהו מתני'
מפרש צמא: **גמ'** צני חומה. דאינו
יכול לאכול מעשר שני אלא לפנים
מחומת ירושלים דכתיב (דברים יד)
ואכלת לפני ה' אלהיך וגו':
הטהרות. דרבנן נינהו שיהא אדם
אוכל חולין צטהרה: **הא חשוד.**
על הטהרות חשוד על השביעית:
מתני' דקמני אין חשוד כגון
שראינוהו נוהג דין מעשרות ושביעית
צניעה צמא צמא צמא דליכא למימר
לפנים הוא עושה כיון דצניעה קא
עציר: **רבי ינאי אמר.** צניעה
דדייקין מינה הא חשוד (ט) י"ל כגון
דהוה חשוד אטמא וצניעה אשביעית
ואטהרות וקציל אטמא וצניעה שמהר מן על
שניה: **זו דברי רבי עקיבא.** דחשוד
על השביעית אינו חשוד על המעשר:
שביעית חמירא לפי. וכיון דחשוד
אשביעית כ"ש אטמא: **דהוא**
דסוה קרי להצריה. צמא דרבי
יהודה: **דיירא צר דיירא.** גר צן
גירות: **סוסי** לי. שכן טוב י"ל שלא
אכלתי פירות שביעית כוותך. יש
מפרשים י"ל רבי עקיבא סתמא
דאמרינן צמא דרבנן צמא לן הנחנקין
(דף פ.) סתם משנה רבי מאיר סתם
צניעה רבי נתן וכולהו אצניעה
דרבי עקיבא ולאו מילתא היא
דהא צמא דומקין אמרין רבי
מנחם סתמא: **רבי שמעון**
סתמא: **אלא** רוב משניות איכא
צמא: סתמות אצניעה דר' עקיבא:
חשוד

על המעשר חשוד על השביעית ומאן חכמים רבי מאיר היא דאמר חשוד לדבר
אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור' ירמיה תלמיד ר' זעירא ואמרי
לה ר' יונה ור' זעירא תלמיד ר' יוחנן חד אמר אבל חב"א חשוד על השביעית

(א) ע"י ערך חוק מרכמא
דלית דגריס מרכמא:
(ב) לקמן לה. יומא שנת.
(ג) שרידו פ"ב. וצ"ל
(ד) גיטין נ"ד. ע"ש. (ה) ויחזיק
(ו) י"ל צמא צמא דרבי שמעון
ואלי צ"ל ר' תנאי:
(ז) צמא צמא: (ח) [צמא
נא: חולין כ"ג. (ט) לשאור
ומכלל צ"ק. (י) וצ"ל חו"מ. לעיל
יא: ד"ה הרי חו"מ. מכות
כד. ד"ה עליו חו"מ. סוכה נט:
ד"ה צמא: (ל) [ומכלל צ"ק].

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
החשוד: (ב) ש"י ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
נכון:

לעני רש"י

אנטרי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במר דכנתא. בחילוף כנתא.
ולי נראה לשון מדרש. הוא
(חולין י"ד.)

שיטה מקובצת

(א) במד כנתא קניסה:
ס' לרבא ואמרי לה ר' ארא
בר אבהו לרבא:
ו באיסורא גופיה: (ז) במד
כנתא: (ח) חומה חמירא
עליה: (ט) המעשר כר' מאי:
ס' פדיון. ס"א דתנן האחרון
אחרון נתפס וחפרי צממו
אסור חמירא עליה: (י) זה
וכי' כיון: (י) נהי דאדרבנן
חשוד: (י) השביעית ועל
המעשרות הא: (י) חשוד
אטמא: (י) במד כנתא:
(י) דעבדי בה איסורא:
(י) חשוד חשוד: (י) שוהר
בשניהם חס"ד: (י) חתיר לי
שכר טוב וכו' ודמנוגף ליה
בהאי מילתא ש"מ חמירא
לחזר ל"א חתיר לי קללה אם
אכלתי פירות שביעית
כמותך: (י) מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: (י) במד
פרולא דבב"ק: (י) מעשרות
כיון דבעי: (י) כ"מ שמוכר
מעשר כר' דמיידי במוכר
מעשר שני: (י) חושש
לשאור וחבלי: (י) סתם
חשוד: (י) קושיות משה
ר"ת: (י) דחשוד וישן:
כס' חשוד דמשום כותי:
ס' מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: (י) הדין נמי מעשר:

(א) הוי מוכר חלב של ידך והוי
אמר שאם טהור צ"ל וכו'
בערך חוק מרכמא ע"ש.